

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 180/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B., právne zastúpenej advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 2 To 1/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. marca 2009 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 To 1/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 24. marca 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 68/2006 zo 14. augusta 2008 podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku bol

oslobodený spod obžaloby obžalovaný T. B. (ďalej len „obžalovaný“), a to pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Trestné stíhanie voči obžalovanému sa viedlo preto, že 20. júla 2005 obchodná spoločnosť T., s. r. o. (ďalej len „dlžníčka“), ktorej generálnym riaditeľom bol obžalovaný, uzatvorila písomnú zmluvu o pôžičke so sťažovateľkou ako veriteľkou, podľa ktorej si od sťažovateľky požičala 1 300 000 Sk s termínom splatnosti 12. augusta 2005. Sťažovateľka poukázala na účet dlžníčky čiastku 1 000 000 Sk, pričom ďalšiu sumu už dlžníčka nepožadovala. Dlžníčka a obžalovaný sa zaviazali v prípade neuhradenia dlžnej čiastky ručiť celým svojím majetkom. Sťažovateľka zistila, že obžalovaný v skutočnosti nie je vlastníkom bytov v B. a Č., hoci to tak deklaroval. Takýmto konaním spôsobil obžalovaný sťažovateľke škodu vo výške 1 000 000 Sk. Ďalej 2. septembra 2005 medzi sťažovateľkou ako predávajúcou a dlžníčkou ako kupujúcou sa uzatvorila kúpna zmluva o predaji motorového vozidla Hyundai SM Santa Fé za 654 500 Sk, pričom vozidlo si obžalovaný zapožičal už v júni 2005 s tým, že ho v budúcnosti odkúpi. Podľa zápisnice o vzájomnej dohode sa zaviazal do 12. septembra 2005 uhradiť kúpnu cenu, čo však neurobil. Pre prípad nezaplatenia dlhu sa zaviazal ručiť svojím bytom v B. Okresný súd dospel k záveru, že skutok, pre ktorý bol obžalovaný trestne stíhaný, nie je trestným činom. Podľa § 288 ods. 3 Trestného poriadku odkázal súd sťažovateľku ako poškodenú s jej nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občianskoprávných.

Sťažovateľka, ktorá si ako poškodená uplatnila v adhéznom konaní nárok na náhradu škody, podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom namietala porušenie svojich práv na spravodlivé súdne konanie, keďže vôbec nebola upovedomená ako poškodená o termíne hlavného pojednávania, na ktorom bol rozsudok okresného súdu vyhlásený. O rozsudku sa dozvedela iba z masovokomunikačných prostriedkov. Proti rozsudku podal odvolanie aj prokurátor.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 1/2009 na verejnom zasadnutí konanom 12. marca 2009 bolo odvolanie prokurátora podľa § 319 Trestného poriadku zamietnuté. Zamietnuté bolo aj odvolanie sťažovateľky, a to podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku. Oslobodzujúci rozsudok preto nadobudol právoplatnosť. Do termínu podania sťažnosti nebolo uznesenie krajského súdu sťažovateľke doručené.

Podľa presvedčenia sťažovateľky okresný súd pochybil, keď sťažovateľku neupovedomil o hlavnom pojednávaní konanom 31. decembra 2008 (sťažovateľka má zrejme na mysli dátum 14. augusta 2008, keď bol rozsudok okresného súdu vyhlásený). Rovnako neupovedomil ani jej právneho zástupcu. Sťažovateľke tým nebolo umožnené vykonávať procesné úkony poškodenej strany na hlavnom pojednávaní, najmä sa nemohla vyjadriť k vykonaným dôkazom, nemohla podať návrh na doplnenie dokazovania a nemohla využiť svoje právo na záverečnú reč. Postupom okresného súdu boli „prelomené“ najmä ustanovenia § 10 ods. 10, § 46 ods. 1 a § 247 ods. 1, 2 a 3 Trestného poriadku. Krajský súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky ako poškodenej neprihliadol na uvedené porušenia zákona okresným súdom a „prelomil“ tak ustanovenie § 321 ods. 1 písm. a), d) a f) Trestného poriadku. Podľa názoru sťažovateľky mal krajský súd rozsudok okresného súdu zrušiť a v zmysle § 322 ods. 1 Trestného poriadku mal vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažnosť teda smeruje proti postupu a rozhodovaniu krajského súdu, ktorý mal zákonným spôsobom vytvoriť podmienky pre nápravu spomenutých chýb okresného súdu.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 To 1/2009 s tým, aby sťažovateľke bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 3 319,39 eur, ako aj náhrada trov konania v sume 304,87 eur na účet právneho zástupcu sťažovateľky.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 2 T 68/2006, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplývajú tieto relevantné skutočnosti:

Hlavné pojednávanie sa malo konať 5. júna 2008 o 11.00 h. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní (č. l. 463 a č. l. 464) vyplýva, že obžalovaný ani jeho obhajca sa nedostavili na pojednávanie, pričom doručenie predvolania obžalovanému nebolo vykázané. Preto bolo hlavné pojednávanie odročené na 14. august 2008 o 12.00 h s tým, že prítomný prokurátor zobral termín hlavného pojednávania na vedomie a neprítomný obžalovaný mal byť predvolaný.

Z písomného ručne písaného referátu sudkyne zo 6. júna 2008 (č. l. 465) vyplýva, že kancelária okresného súdu dostala pokyn predvolať na hlavné pojednávanie 14. augusta 2008 o 12.00 h obžalovaného a jeho obhajcu. Z pripojených návratiek je zrejmé, že obžalovaný prevzal predvolanie 25. júna 2008 a splnomocnenec obhajcu 17. júna 2008.

Zo zápisnice z hlavného pojednávania zo 14. augusta 2008 (č. l. 466) vyplýva, že boli osobne prítomní prokurátor, obžalovaný a jeho obhajca. Okresný súd preto rozhodol, že pojednávanie možno vykonať. Na záver hlavného pojednávania (č. l. 469) bol vyhlásený rozsudok, po ktorom prokurátor podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 2 T 68/2006-470 zo 14. augusta 2008 vyplýva, že ním bol obžalovaný podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby v celom rozsahu, pričom podľa § 288 ods. 3 Trestného poriadku bola sťažovateľka ako poškodená odkázaná s nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občianskoprávných. Podľa názoru okresného súdu uvedeného vo výroku rozsudku skutok, pre ktorý bola podaná obžaloba, nie je trestným činom.

Z rukou písaného referátu sudkyne z 28. septembra 2008 (č. l. 479) vyplýva, že rozsudok mal byť doručený prokurátorovi, obžalovanému, jeho obhajcovi a právnenému zástupcovi sťažovateľky ako poškodenej. Právny zástupca sťažovateľky prevzal rozsudok 10. októbra 2008 cestou splnomocnenkyne.

Podaním z 19. augusta 2008 doručeným okresnému súdu 20. augusta 2008 (č. l. 480) podala sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Sťažovateľka sa o oslobodzujúcom rozsudku okresného súdu dozvedela z masovokomunikačných prostriedkov, keďže o termíne hlavného pojednávania nebola vyzrozumená, hoci sa tak malo stať. K meritu veci sa sťažovateľka nevie vyjadriť a odvolanie odôvodňuje preto tým, že postupom okresného súdu jej bolo odňaté oprávnenie strany v trestnom konaní, najmä právo konať na súde. Bolo tým prelomené jej právo na spravodlivé súdne konanie. Navrhuje, aby krajský súd pre túto procesnú vadu rozsudok okresného súdu zrušil v celosti a vec vrátil na ďalšie konanie. Rovnaké argumenty sú obsiahnuté aj v ďalšom odvolaní sťažovateľky z 13. októbra 2008 doručenom okresnému súdu 16. októbra 2008 (č. l. 481).

Z odôvodnenia odvolania prokurátora z 9. októbra 2008 doručeného okresnému súdu 10. októbra 2008 (č. l. 482 a č. l. 482 p. v.) vyplýva, že na odvolaní podanom na

hlavnom pojednávaní 14. augusta 2008 trvá a žiada, aby krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a vec vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru prokurátora niektoré skutkové závery, ale najmä niektoré právne závery okresného súdu treba považovať za neakceptovateľné. V skutočnosti totiž došlo k spáchaniu trestného činu.

Zo zápisnice o verejnom zasadnutí krajského súdu z 12. marca 2009 (č. l. 493 až č. l. 495) vyplýva, že bol osobne prítomný právny zástupca sťažovateľky ako poškodenej. V rámci konečného návrhu uviedol, že sa pripája k odvolaniu prokurátora, a zároveň poukazuje na dôvody odvolania uvedené v písomnom podaní zo 16. októbra 2008. Navrhuje rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 To 1/2009-496 z 12. marca 2009 (č. l. 496 až č. l. 500) vyplýva, že odvolanie prokurátora bolo podľa § 319 Trestného poriadku zamietnuté. Zamietnuté bolo aj odvolanie sťažovateľky ako poškodenej podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa názoru krajského súdu spáchaný skutok nie je pre nedostatok úmyslu trestným činom. Odvolanie sťažovateľky ako poškodenej bolo zamietnuté ako odvolanie podané neoprávnenou osobou, a to s poukazom na oslobodzujúci rozsudok v súvislosti s § 288 ods. 3 Trestného poriadku.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého postupom okresného súdu jej bol znemožnený výkon procesných oprávnení poškodenej strany v trestnom konaní, keďže o poslednom hlavnom pojednávaní konanom 14. augusta 2008 sa dozvedela iba dodatočne z masovokomunikačných prostriedkov, pretože ani ju, ale ani jej právneho zástupcu okresný súd o termíne tohto hlavného pojednávania neupovedomil. Toto porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nenapravil ani krajský súd v odvolacom konaní.

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nepochybne vyplýva, že sťažovateľka, ale ani jej právny zástupca neboli o termíne hlavného pojednávania konaného 14. augusta 2008 upovedomení, a preto sa ani nezúčastnili tohto hlavného pojednávania. Nemohli ani využiť práva, ktoré poškodenému ako strane trestného konania v danom štádiu prislúchali.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že poškodený je v trestnom konaní osobou, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda,

alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody (§ 46 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku). Procesné aktivity poškodeného majú byť zamerané tak, aby sa vytvoril podklad pre odškodnenie poškodeného. Poškodený sa môže síce odvolať proti rozsudku, avšak je oprávnenou osobou na podanie odvolania iba pre nesprávnosť výroku o náhrade škody [§ 307 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Poškodený teda nie je oprávnený odvolať sa proti výrokom rozsudku týkajúcim sa viny a trestu. Všeobecný súd môže v trestnom konaní poškodenému uplatňovaný nárok priznať alebo odkázať poškodeného na konanie vo veciach občianskoprávných. Nemôže teda uplatnený nárok zamietnuť.

Z hľadiska aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru na poškodeného ako stranu v trestnom konaní je podstatné, aby výsledok konania bol určujúci pre občianske právo poškodeného na náhradu škody (Moreira Azevedo proti Portugalsku z 23. októbra 1990, Perez proti Francúzsku z 12. februára 2004, Pflieger proti Českej republike z 27. júna 2004).

V danom prípade sťažovateľkin nárok na náhradu škody (1 000 000 Sk pôžičky a 654 500 Sk kúpnej ceny motorového vozidla) splýva s vymáhaním jej zmluvných nárokov. Sťažovateľka má totiž primárne nárok na vrátenie požičaných peňazí v zmysle podmienok stanovených zmluvou o pôžičke, ako aj nárok na zaplatenie kúpnej ceny za odpredaj motorového vozidla v zmysle kúpnej zmluvy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nemožno dospieť k záveru, že by výsledok trestného konania voči obžalovanému bol určujúci pre občianske práva uplatňované sťažovateľkou v rámci trestného konania (adhézneho konania). Napokon ani výsledok trestného konania, ktorým bolo oslobodenie obžalovaného spod obžaloby z dôvodu, že skutok spáchaný obžalovaným nebol trestným činom, nemá zásadný vplyv na občianskoprávne uplatňovanie nárokov sťažovateľky. Tieto nároky i naďalej (nezávisle na výsledku trestného konania) možno uplatňovať v občianskom súdnom konaní, a to buď z titulu zmluvného plnenia alebo z titulu vydania bezdôvodného obohatenia (v prípade, keby sa zmluva o pôžičke, resp. kúpna zmluva ukázali ako neplatné).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. mája 2009